

VIRKSOMME ORD

Johan Nygaardsvold

De slo broderring om landet

Radiotale fra Tromsø

17. mai 1940

Kilde: NRK.no - "Stemmer fra arkivet"
<http://virksommeord.uib.no/taler?id=2245>

Norske kvinner og menn.

Det er i år 126 år siden Norge var i nød. Landet var dengang utpint og forarmet av sju års krig, av blokade og hungersnød. Ensomt sto det, venneløst og forlatt i verden, alene mot de mektige som ville diktere det norske folk dets skjebne. Men i disse vårdager grydde en ny dag for Norge. Ut av folkets dype nød sto det frem en rekke menn, som slo broderring om landet og berget frihet og selvstendighet for det norske folk. Og deres verk er det vi har feiret hver 17. mai nu i over hundrede år.

I dag, på denne 17. mai, trues Eidsvollsværkets rike frukter med undergang. Tidene har vekslet siden dengang. Det har vært gode tider og det har vært vonde tider for vårt folk. Men både i gode og vonde tider har vi feiret 17. mai. Vårt folk har hentet styrke og utholdenhet i minnet om 17. mai 1814, som la grunnvollen for selvstendigheten og folkefriheten i vårt land. Og i alle disse år har vi feiret 17. mai i fred. Men i år er det ikke slik. Etter 126 års fred raser krigen igjen i vårt land. I år er feiringen av 17. mai forbudt i store deler av Norge. Det er Tyskland som har diktert dette. Det er Tyskland som uten noen grunn har overfalt vårt lille land, slik som det siden har overfalt andre små, nøytrale land. Jeg kunne kanskje forsøke å karakterisere Tysklands overfall på Norge, men jeg skal i dag ikke gjøre noe forsøk på en så forferdelig oppgave. Jeg overlater det til historiens dom, og jeg er ikke i tvil om at den vil bli til evig skam for Tyskland.

Tyskland sa at det kom for å beskytte oss. Beskyttelsen har bestått i bombing av åpne byer og av forsvarsløse, små heimer ute på bygdene. Og dette har Tyskland gjort uten nogen som helst foranledning fra vår side. Vi har alltid ment at vi stod i vennskapelig forhold til Tyskland, og i overensstemmelse med det har vi alltid optrådt. Etter den forrige verdenskrig, da vanskelighetene var så store for det tyske folk, tok vi imot hundreder av tyske barn her i Norge. Vi gav dem en trygg heim, vi gav dem mat, og vi gav dem klær. Nu er disse tyske barn blitt voksne menn, nu sender Tyskland dem tilbake med bomber og mitraljøser, nu sender Tyskland dem tilbake for å drepe det folk og brenne de heimer, som gav dem sin

hjelp og sin støtte da de hadde det vondt.

Vi var ikke forberedt på å møte Tysklands overfall. Vi er et frihetselskende folk. Ingen norsk kvinne eller mann kan i lengden finne sig i å leve under andre bånd, lover og forordninger enn det som folket har gitt sig selv. Men vi er samtidig et fredselkende folk. Vi vil fred, og vi har trodd på freden. Vi vet nemlig at det kun er fredens byggende arbeide som kan skape lykkelige forhold i et land. Vårt land var ikke innstilt på krig, og derfor var det også en lett sak for Tysklands veldige krigsmaskine å overfalle oss. Tyskland trodde at det ikke behøvet å frykte for noen motstand fra vår side. Men Norge gjorde motstand, og Norge vil fortsette å gjøre den motstand det makter mot overfallsmennene. Vi vil gjøre motstand, hver kvinne og hver mann, aktivt eller passivt. Tyskerne skal få erfare at hver dal, hvert fjell vil bli forsvart med det mest forbitrede hat til de røvere som har overfalt vårt land.

Men vi vil ikke bare forsvare oss. Sammen med den hjelp vi får fra andre frihetselskende folk vil vi love hverandre på denne 17. mai at vi vil ikke gi opp før fienden er kastet ut av landet. Regjeringen vil love å gjøre hva den makter for å nå dette mål, og jeg er sikker på at vår hær, som har kjempet så tappert i disse ukene, offiserer og soldater, de vil fortsette å være et vern om vårt fedreland. Vi skal kaste dem ut, både fienden og landsforræderne. Krigen har kostet blod, den har allerede lagt øde store verdier som møysommelig er opparbeidet i fredens dager. Krigen har allerede ført bitter sorg, savn og lidelser inn i en hel del av de norske heimer, og vi vet at det ennu vil kreves store ofre før den endelige seier, vårt fedrelands befrielse er nådd.

Men vi vet også at dette mål skal nåes. I dag brøler fiendens fly utover vårt land. De skal blandt annet passe på så det norske flagg ikke heises som et samlingsmerke for det norske folk. Vi vet, at gjennom samhold og en fast tro på at rettferdighetens sak alltid seirer, skal det komme en dag da vårt land, fra Nordkapp til Lindesnes, fra Kjøløen til de ytterste skjær i vest skal ligge flombelyst av tusener og atter tusener norske flagg. Det skal komme en dag, en ny og gjenfødt 17. mai, da nordmenn atter rår i hele det gamle Norge. Den kommer, denne dag, den kommer med frihet og med trygghet. Og den vil være innledningen til en samarbeidets tid, da vårt folk igjen kan ta fatt på å bygge opp det som overfallsmenn og forrædere har revet ned og lagt øde.

Nordmenn,

Vi gir hverandre i dag, på 17. mai, det løfte at vi alle vil holde ut, hver på sin post, hver i sin stilling, til dette mål er nådd.

Leve friheten! Leve Norge!